

The Halachik Value of Human Emotion in the Current Hostage Crisis

בראשית פרק כ"ט

(לא) וַיֵּרָא ד' כִּי־שָׁנְאוֹהָ לְאֵה וַיִּפְתַּח אֶת־רַחֲמֶיהָ וְרָחַל עֵקֶרָהּ: (לב) וַתֵּהָר לְאֵה וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן כִּי אָמַרְהָ כִּי־רָאָה ד' בְּעֵינָיָי כִּי עָתָה יִאֶהְבֵּנִי אִישִׁי: (לג) וַתֵּהָר עוֹד־וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר כִּי־שָׁמַע ד' כִּי־שָׁנְאוֹהָ אֲנֹכִי וַיִּתְּנֵלִי גַם־אֶת־זֶה וַתִּקְרָא שְׁמוֹ שְׁמֵעוֹן: (לד) וַתֵּהָר עוֹד־וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר עָתָה הַפְּעֵם יִלְוֶה אִישִׁי אֵלָי כִּי־יִלְדֵתִי לוֹ שְׁלֹשָׁה בָנִים עַל־כֵּן קָרָא־שְׁמוֹ לְוִי:

רמב"ן בראשית כ"ט:ט"א

כי שנאה לאה – [הנה לאה רמתה באחותה גם ביעקב, כי אם נאמר שנהגה כבוד באביה שאחז בה והכניסה אליו ואל תמר בו, היה לה להגיד או לרמוז כי היא לאה, אף כי היתה מתנכרת כל הלילה ולפיכך לא הכירה עד שראה אותה בבקר, ולכן] שנאה יעקב. והאלהים יודע כי להנשא אל הצדיק עשתה כן וריחם עליה. וכן אמרו בבראשית רבה (בראשית רבה ע"א:ב): כיון שראה יעקב מעשים שרמתה לאה באחותה נתן דעתו לגרשה, וכיון שפקדה הקב"ה בבנים אמר לאמן של אלו אני מגרש. וזה טעם: וירא י"י – כי חמל עליה שלא יעזבנה.

ויש אומרים (רד"ק בראשית כ"ט:ל"א) כי שתי נשים שהאחת אהובה מאד תקרא השניה שנאה כנגדה, כמו שאמר: ויאהב גם את רחל מלאה (בראשית כ"ט:ל), לא ששנאה, והיתה בושה בדבר וראה אלהים את עניה.

רד"ק בראשית כ"ט:ל"א

וירא י"י כי שנאה לאה – לא היה יעקב שונא אותה, אבל היה אוהב אותה, אלא לפי שהיה אוהב את רחל יותר קרא לאה שנאה, כלומר כנגד אהבתה של רחל היתה שנאה, וכן האחת אהובה והאחת שנאה (דברים כ"א:ט"ו) ולפי שהיתה עלובה בעיניה שלא היתה אהובה כאחותה ראה י"י בעיניה ויפתח את רחמה.

בראשית פרק ל

(א) וַתֵּרָא רָחֵל כִּי לֹא יִלְדָהּ לְיַעֲקֹב וַתִּקְנֶה רָחֵל בְּאֶחָתָהּ וַתֹּאמֶר אֶל־יַעֲקֹב הִבְהִילֵנִי בָנִים וְאִם־אֵין מִתָּה אֲנֹכִי: (ב) וַיַּחַר־אֵף יַעֲקֹב בְּרָחֵל וַיֹּאמֶר הַתַּחַת אֲלֵקִים אֲנֹכִי אֲשֶׁר־מָנַע מִמֶּךָ פְּרִי־בֶטֶן:

רש"י שם

ותקנא – קנאה במעשיה. אמרה: אילולי שצדקת ממני לא זכתה לבנים.

הבה – וכי כך עשה אביך לאמר, והלא התפלל עליה.

מתה – מכאן למי שאין לו בנים שחשוב כמת.

התחת – וכי במקומו אני.

ממך – את אומרת: איני כאבא. אבא לא היה לו בנים, אני יש לי בנים, ממך מנע ולא ממני.

רמב"ן שם

(א-ב) הבה לי בנים – אמרו המפרשים: שתתפלל עלי, ואם אין מתה אנכי – לשון רבינו שלמה: שמי שאין לו בנים חשוב כמת, והוא מדרש רבותינו (בראשית רבה ע"א:ו).

ואני תמה, אם כן, למה חרה אפו, ולמה אמר: התחת אלהים אנכי (בראשית ל"ב), כי שומע אל צדיקים י"י. ומה שאמרו (בראשית רבה ע"א:ו', רש"י): אבא לא היו לו בנים, אני יש לי בנים, ממך מנע ממני לא מנע, וכי הצדיקים אינם מתפללים בעד אחרים, והנה אליהו ואלישע התפללו בעד נשים נכריות (מלכים א י"ז:כ"א, מלכים ב ד':ט"ז). ונראה שבשביל זה תפסוהו רבותינו. אמרו בבראשית רבה (בראשית רבה ע"א:ז'): אמר לו הקב"ה כך עונין את המעיקות, חייך שבניך עתידין לעמד בפני בנה.

ועל דרך הפשט אמרה רחל ליעקב שיתן לה בנים, ובאמת דעתה לאמר שיתפלל עליה, אבל שיתפלל עד שיתן לה בנים על כל פנים, ואם אין שתמית עצמה בצער. דברה שלא כהוגן בקנאתה. וחשבה כי באהבתו אותה יתענה יעקב וילבש שק ואפר ויתפלל עד שיהיו לה בנים שלא תמות בצערה. ויחר ליעקב שאין תפלת הצדיקים בידם שתשמע על כל פנים, ובעבור שדברה דרך געגועי הנשים האהובות להפחידו במיתתה חרה אפו, ולכך אמר לה כי איננו במקום אלהים שיפקוד העקרות על כל פנים, ואיננו חושש בדבר כי ממנה נמנע פרי הבטן ולא ממנו, וזה ליסר אותה ולהכלימה. והנה הצדקת בראותה שלא תוכל להסמך על תפלת יעקב, שבה להתפלל על עצמה אל שומע צעקה, וזהו: וישמע אליה אלהים (בראשית ל"ב).

ואולי נתקן על דעת רבותינו כי יעקב אי אפשר שלא נתפלל על אשתו האהובה כי עקרה היא, אלא שלא נתקבלה תפלתו, ובאה עתה רחל להתעולל עליו לאמר שיתן לה בנים על כל פנים בתפלתו כי לא נופל הוא מאביו שעשה כן. ויחר אפו ואמר לה כי הדבר ביד האלהים ולא בידו, ואביו נשמעה תפלתו שהוא צדיק ועתיד להיות לו זרע אבל היא נמנע ממנה פרי בטן, ונכון הוא.

(בראשית רבה ע"א:ז')

(ז) ויחר אף יעקב ברחל (בראשית ל"ב), רבנן דרומאָה בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְכָּסְנִדְרִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר (איוב ט"ו:ב'): הַחֶכֶם יַעֲנֶה דַעַת רוּחַ, זֶה אַבְרָהָם, (בראשית ט"ז:ב'): וַיִּשְׁמַע אַבְרָם לְקוֹל שָׂרִי. (איוב ט"ו:ב'): וַיִּמְלֵא קָדִים בְּטֶנּוֹ, זֶה יַעֲקֹב, וַיִּחַר אֵף יַעֲקֹב בְּרַחֵל וַיֹּאמֶר וְגו', אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כִּי עוֹנִים אֶת הַמַּעֲיָקוֹת, חַיִּיךְ שְׁבִיבֵךְ עֵתִידִים לַעֲמֹד לִפְנֵי בְנֶה. וַיֹּאמֶר הַתַּחַת אֱלֹהִים אֲנִי אֲשֶׁר מְנַע מִמֶּךָ פְּרִי בְטֶן,)

מסכת בבא בתרא ח. - ח:

איפרא הורמיז אימיה דשבור מלכא שדרה ארנאקא דדינרי לקמיה דרב יוסף, אמרה ליהוי למצוה רבה, יתיב רב יוסף וקא מעיין בה מאי מצוה רבה? א"ל אביי מדתני רב שמואל בר יהודה אין פוסקין צדקה על היתומים אפילו לפדיון שבויים שמע מינה, פדיון שבויים מצוה רבה היא. אמר ליה רבא לרבה בר מרי, מנא הא מילתא דאמור רבנן דפדיון שבויים מצוה רבה היא, א"ל דכתיב {ירמיהו ט"ו:ב'} "והיה כי יאמרו אליך אנה נצא ואמרת אליהם כה אמר ה' אשר למות למות ואשר לחרב לחרב ואשר לרעב לרעב ואשר לשבי לשבי" ואמר רבי יוחנן כל המאוחר בפסוק זה קשה מחבירו. חרב קשה ממות אי בעית אימא קרא ואי בעית אימא סברא אי בעית אימא סברא האי קא מינוול והאי לא קא מינוול ואבע"א קרא {תהלים קט"ז:ט"ו} יקר בעיני ה' המותה לחסידיו. רעב קשה מחרב איבעית אימא סברא האי קא מצטער והאי לא קא מצטער איבעית אימא קרא {איכה ד':ט'} טובים היו חללי חרב מחללי רעב, שבי {קשה מכולם} דכולהו איתנהו ביה.

רש"י שם

שבי כולו איתנהו ביה – שהוא ביד העכומ"ז לעשות בו כל חפצו אם למות [אם לחרב] אם לרעב.

תוספות שם

פדיון שבויים מצוה רבה – והא דאמר בפרק בני העיר (מגילה דף כז.) אין מוכרין ס"ת אלא ללמוד תורה ולישא אשה ולא קתני פדיון שבויים, שמא מילתא דפשיטא היא ולא איצטריך למיתני.

רמב"ם מתנות עניים ח:

פדיון שבויים קודם לפרנסת עניים ולכסותם, ואין מצוה רבה כמו פדיון שבויים, שהשבוי הרי הוא בכלל הרעבים והצמאים ובכלל הערומים, ועומד בסכנת נפשות. והמעלים עיניו מפדיונו הרי זה עובר על "לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ירך" (דברים ט"ו:ז'), ועל "לא תעמוד על דם רעך" (ויקרא י"ט:ט"ז), ועל "לא ירדנו בפרך לעיניך" (ויקרא כ"ה:ג), וביטל מצות "פתוח תפתח" וכו' (דברים ט"ו:ח'; ט"ו:יא), ומצות "וחי אחיך עמך" (ויקרא כ"ה:ל"ו), "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא י"ט:ח'), ו"הצל לקוחים למות" (משלי כ"ד:יא), והרבה דברים כאלו. ואין לך מצוה רבה כפדיון שבויים:

שולחן ערוך יורה דעה רנ"ב

(א) פדיון שבויים קודם לפרנסת עניים ולכסותן. ואין מצוה גדולה כפדיון שבויים. הלכה, לכל דבר מצוה שגבו מעות בשבילו, יכולים לשנותן לפדיון שבויים. ואפלו אם גבו לצרף בגין ב"ה, ואפלו אם קנו העצים והאבנים והקצוים לצרף הבגין, שאסור למכרם בשביל מצוה אחרת, מתר למכרם לצרף פדיון שבויים. אבל אם בנאוהו כבר, לא ימכרו אותו. לומכל מקום הנודר סלע לצדקה, אין פדיון שבויים בכלל ואין לפדות בסלע זו רק מדעת בני העיר (מהרי"ק ש"ש ז') כדלקמן סימן רנ"ו סעיף ד'.
(ב) המעלים עיניו מפדיון שבויים, עובר על לא תאמץ את לבבך (דברים טו, ז). ועל לא תקפוץ את ירך (דברים טו, ז). ועל לא תעמד על דם רעך (ויקרא יט, טז). ועל לא ירדנו בפרך לעיניך (ויקרא כה, ג). וביטל מצות פתח תפתח את ירך לו (דברים טו, ח). ומצות וחי אחיך עמך (ויקרא כה, לו). ואהבת לרעך כמוך (ויקרא יט, יח). והצל לקוחים למות (משלי כד, יא). והרבה דברים כאלו.
(ג) כל רגע שמאחר לפדות השבויים, היכא דאפשר להקדים, הוי כאלו שופך דמים.

מסכת גיטין מ"ה.

מתני': אין פודין את השבויין יתר על כדי דמיהן מפני תיקון העולם ואין מבריחין את השבויין מפני תיקון העולם, רשב"ג אומר מפני תקנת השבויין.

גמרא שם

גמ': איבעיא להו האי מפני תיקון העולם משום דוחקא דצבורא הוא או דילמא משום דלא לגרבו ולייתו טפי. ת"ש דלוי בר דרגא פרקא לברתיה בתליסר אלפי דינרי זהב. אמר אביי ומאן לימא לן דברצון חכמים עבד דילמא שלא ברצון חכמים עבד. ואין מבריחין את השבויין מפני תיקון העולם, רשב"ג אומר מפני תקנת שבויין. מאי בינייהו? איכא בינייהו דליכא אלא חד.

מסכת גיטין נ"ח.

ת"ר מעשה ברבי יהושע בן חנניה שהלך לכרך גדול שברומי, אמרו לו תינוק אחד יש בבית האסורים יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים הלך ועמד על פתח בית האסורים אמר ישעיהו מ"ב:כ"ד "מי נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזזים, ענה אותו תינוק ואמר הלא "ה' זו חטאנו לו ולא אבו בדרכיו הלך ולא שמעו בתורתו." אמר מובטחני בו שמורה הוראה בישראל, העבודה שאיני זז מכאן עד שאפדנו

בכל ממון שפוסקין עליו, אמרו לא זז משם עד שפדאו בממון הרבה, ולא היו ימים מועטין עד שהורה הוראה בישראל, ומנו, רבי ישמעאל בן אלישע.

(Israel National News IDF in Gaza: 'Any children who speak Hebrew, run to us')

IDF troops have cleared a buffer zone between themselves and the road, which serves as a secure area for inspection of suspects. The Israeli forces will call out in Arabic to suspected terrorists, ordering them to leave the road and approach the IDF line for investigation. These measures are intended to prevent Hamas terrorists from blending in with the evacuating population.

Other announcements are being made in Hebrew, in the hopes of locating any hostages who are being smuggled into the southern half of Gaza. One such announcement declared: "If there are any children here who speak Hebrew, run to us, don't be afraid.")

תוספות גיטין מ"ה.

לא ליגרבו ולייתו – והא דתניא בפ' נערה (כתובות נב.) נשבית והיו מבקשין ממנה עד עשרה בדמיה פעם ראשון פודה, שאני אשתו דהויא כגופו יותר מבתו דהכא, ועל עצמו לא תיקנו שלא יתן כל אשר לו בעד נפשו, ור' יהושע בן חנניא דפרקיה לההוא תינוק בממון הרבה בהניזקין (לקמן דף נח.) לפי שהיה מופלג בחכמה, אי נמי בשעת חורבן הבית לא שייך דלא ליגרבו.

תוספות גיטין נ"ח.

כל ממון שפוסקין עליו – כי איכא סכנת נפשות פודין שבויין יותר על כדי דמיהן כדאמרינן בפרק השולח (לעיל דף מד.) גבי מוכר עצמו ואת בניו לעובדי כוכבים כ"ש הכא דאיכא קטלא אי נמי משום דמופלג בחכמה היה.

חידושי הרמב"ן מסכת גיטין דף מה עמוד א

וי"א דכל היכא דאיכא חששא דמיתה פודין אותן בכל ממון שיכולין לפדותן, ולא מסתבר דכל שבי כולהו איתנהו ביה,

מסכת כתובות נ"ב - נב:

תנו רבנן נשבית והיו מבקשין ממנו עד עשרה בדמיה פעם ראשונה פודה מכאן ואילך רצה פודה רצה אינו פודה, רבן שמעון בן גמליאל אומר אין פודין את השבויין יותר על כדי דמיהם מפני תקון העולם הא בכדי דמיהן פודין אע"ג דפרקונה יותר על כתובתה.

שולחן ערוך יורה דעה רנ"ב

(ד) אין פודין השבויים יותר מקדי דמיהם, מפני תקון העולם, שלא יהיו האויבים מוסרים עצמם עליהם לשבותם. אבל אדם יכול לפדות את עצמו בכל מה שירצה. וכן לתלמיד חכם, או אפלו אינו תלמיד חכם, אלא שהוא תלמיד חרף ואפשר שיהיה אדם גדול, פודים אותו בדמים מרבים. {נאם אשתו כאחר דמי או לא, עין בטור אבן העזר סי' ע"ח.}

(ה) אין מבריחין השבויים, מפני תקון העולם, שלא יהיו האויבים מכבידים עלם עליהם ומרבים בשמירתם.

פתחי תשובה שם

(ד) יותר – עי' באשל אברהם בשם שו"ת נחלה ליהושע דבמקום דאיכא למיחש לקטלא פודין, ועיין בתשובת יד אליהו סימן מ"ג שלא כתב כן, אלא דאפילו בעומד להריגה אין פודין יותר מכדי דמיו דתירוצא קמא שבתוספת פרק הניזקין לא קאי אליבא דאמת ע"ש. וכ"כ בתשובת מהר"ם לובלין סימן ט"ו בא' שהיה נתפס בתפיסה בטענה שזינה עם זונה אם צריכין להפריז עליו מעות הרבה להציל נפשו והשיב שע"פ הדין אין צריכין שאין פודין את השבויים יותר מכ"ד אך מפני חילול השם יפזרו עליו ממון הרבה ע"ש.

ש"ך יורה דעה שם

(ד) אין פודין את השבויים כו' – משמע אפי' קרובו אין לפדות ביותר מכדי דמיו מפני תיקון עולם וכן משמע מדמסיים אבל יכול לפדות את עצמו כו' משמע דוקא עצמו, אבל הב"ח פסק דרשאי לפדותו יותר מכדי דמיהן בין לבתו וקרוביו וכל אדם ואין מוחין כיון דליכא דוחקא דצבורא וכ"ש דאין מוחים כשבא לפדות את אשתו אלא דאין מחייבין לפדות את אשתו ביותר מכדי דמיה וכן עמא דבר ע"כ.

בעקבי הצאן סימון לב עמ' רו-רז

... והיו מן הרבנים אז שהיו סבורים לומר שאף הגר"י הוטנר הי' דינו כן - כת"ח מופלג, ואשר על כן יש לפדותו אפי' ביותר מכדי דמיו. וטען אז כנגדם הג"ר יעקב קמינצקי ז"ל, דאין החשבון הזה צודק כלל, דכל הך דינא דפדיון שבויים ליתא אלא בשעת שלום, אבל בשעת מלחמה א"א לומר שמחוייבים להפסיק מללחום ע"מ לפדות את השבויים בממון, שהרי ע"י כן נמצינו מסייעים להאויב באמצע המלחמה כי ע"י מתן הכספים הגדולים להאויב, הלא יוכלו לחזק עוד יותר את מצבם במלחמה.

... ועפ"י הדברים האלה הי' נראה לומר דהוה"נ [ובאמת ק"ו הוא] בזה"ז שמדינת ישראל עומדת היא במצב של מלחמה וכל הפרעות והמהומות שבימינו דינם (עפ"י הלכה) כהמשך מהמלחמה הראשונה [מלחמת השחרור], שהרי הערבים טוענים בפירוש ובפה מלא, שהם רוצים את ירושלים ואת תל אביב ואת חיפה וכו' וכו', וממילא, צריכים אנשי צה"ל לנהוג עם כל המשתתפים באלו הפרעות כמו שנוהגים בשעת מלחמה ממש, שאם יש צורך בכך, שיירו בהם ע"מ להרוג, ואם יש צורך בכך כי לפעמים מן הנמנע לברר מי הם המחבלים והטרוריסטים המארגנים את הפרעות ואת המהומות רשאים וחייבים צה"ל להכות ואף להרוג כפי הדרוש לנצח במלחמה - אף אחרים מאותה האומה שהם חפים מפשע, וכמבואר בגור אריה למהר"ל מפראג לפ' וישלח. וכן נראה נמי לומר, דהואיל והמצב כעת בארץ הוא מצב של מלחמה, שאין להתחשב בסכנ"פ של היחידים, וכאשר הבאנו מדברי המנח"ח והנצי"ב ומדברי שאר המחברים.

מנחת אשר פדיון שבויים ושחרור מרצחים [Link to Rav Asher Weiss Article](#)

ואין לנו אלא מה שתיקנו חכמים, והם דיברו על מציאות אחרת בתכלית, בזמן שכל כונת הגויים בחטפם יהודים היה כדי לסחוט כספים מן הקהילות, וכדי שלא תמוט יד הציבור ולא ילכו בני"י בשבי תיקנו לא לפדות יתר על כדי דמיהן, בהנחה שע"כ יסכימו לשחרר את בני עמנו בדמיהם, אבל בזמנינו אין להניח שאם לא נשחרר רבים יסכימו לשחרר את החטוף תמורת המועט אלא יוציאוהו להורג כדרכם וטבעם,

ובכה"ג לא תיקנו. ואין לזה כל קשר עם מדינה הבאה לשחרר את בניה הלוחמים מלחמתה באויביה. דדין מלכות שאני.

ומלבד כל אלה נראה דשעת מלחמה ודין מלכות שאני, וכבר כתבו האחרונים דדיני מלחמה שאני מדיני פקו"נ שבשעת שלום, ונראה גם בני"ד דהרשות נתונה ביד המלכות לקבוע ולהחליט באילו תנאים מוכנה היא לשחרר מחבלים. והמלכות תשקול את כל מכלול השיקולים, ובין השאר ידוע שהחייל היוצא לקרב וידוע ששולחיו יעשו כל מה דאפשר כדי להשיבו בשלום הביתה, ימסור נפשו יותר להלחם ברוח עוז וגבורה ולא ירך לבבו.

סו"ד אין לדמות כלל תקנת חז"ל שתיקנו לקהילות ישראל בגלות בדין פדיון שבויים שנשבו למען בצע כסף לדין שבויי מלחמה שנשבו במסגרת מלחמת ישראל שלגביהן על הממשלה לשקול צדדים רבים ואין לדמות בזה מילתא למילתא.

ומשום כל זה נראה דאין בידנו לקבוע הלכה פסוקה וברורה בענין זה, ודו"ק בכ"ז.

Many poskim consider the morale of the soldiers to be a Halachik factor. Specifically, when soldiers know that their backs are covered they fight harder. When soldiers know that every effort will be made to rescue them, they fight harder. Perhaps, every citizen is also to be considered to be a form of "soldier." This is because, by living in Israel, all citizens are taking some form of risk in order to preserve a Jewish presence in our homeland. Therefore, perhaps there is room in the Halacha to save hostages and treat civilian morale in the same way that we treat the morale of our chayalim. The people of Israel need to know that they will be protected in all scenarios.

Alana Zeitzchik, March for Israel, November 14, 2023

"I wake up each morning to remember this truth: My family is being held hostage by terrorists,"

Rabbi Frand on the Parsha, Volume 2, p.106 (Parshas Shemos)

Similarly, during the Gulf War, one of Rav Shach's close talmidim heard that Rav Shach could not sleep. He went to visit the nonagenarian Rosh Yeshiva, and was shocked to see that Rav Shach was sleeping with his head resting precariously at the edge of his bed. It was not surprising that Rav Shach was not getting much sleep, as each time he dozed off his head slipped off the bed, and he woke up. "Why doesn't the Rosh Yeshiva sleep with his head in the middle of the pillow?" the talmid inquired.

"Many parents of bachurim who come from chutz l'Aretz were anxious about the war, and asked their children to come home," Rav Shach responded. "When these boys came to ask me what to do, I told them that the Torah would protect them, and as long as they are learning they can stay here in Eretz Yisrael.

“Because of my advice,” Rav Shach explained, “parents all over the world lie awake in bed at night, fearful for the safety of their precious children. Is it fair that they should lie awake, and I should sleep?”